BIBLIOTEKA MLADI MUSLIMANI

Ibn Hadžer El-Askalani

PRIPREMA ZA DAN POVRATKA

Ibn Hadžer

El-Askalani

PRIPREMA ZA DAN POVRATKA

Naslov originala:
El-Isti'dad li jewmi el-mead

Prevod:
Fahrudin Smailović

Lektor i korektor:
Zuvdija Hodžić

Recenzija:
Dr. Šefik Kurdić
hfz. Halil ef. Mehtić

Izdavač:
Udruženje građana "Mladi Muslimani"

Tiraž: 1000

Drugo izdanje

Štampa: Grafaž

CIP-Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, Sarajevo

297.1(031)

El-Askalani, Ibn Hadžer
Priprema za Dan povratka/Ibn Hadžer El-Askalani; (prijevod Fahrudin Smajlović - Sarajevo: Mladi Muslimani, 1999. - 76 str.; 21 cm

Prijevod djela: Isti'dad li-yawm al-mi'ad
Bilješke: str. 73-76

ISBN 9958-9612-6-1
COBISS/BIH-ID 7037190

O piscu

Ibn Hadžer[1] je porijeklom iz Askalana u Palestini. Živio je od 1372 do 1449 (773-852 h). Rođen je i umro u Kairu. Na početku svog rada vezao se za književnost i poeziju, a kasnije je prišao Hadisu. U potrazi za naukom putovao je u Jemen, Hidžaz i druga mjesta gdje je slušao predavanja učenjaka. Ubrzo je postao najveći poznavalac islama svoga vremena. Bio je glasnogovornik i prenosilac arapske poezije. Poznavao je historiju ranijih naroda, kao i stanje tadašnjih. Bio je sudija u Kairu nekoliko puta, a zatim je napustio to mjesto. Autor je mnogobrojnih djela, uglavnom vezanih za Hadis. Ibn Hadžer se ubraja među najmarkantnije ličnosti hadiskih znanosti i uopšte islamskih nauka. Autor je poznatog komentara najvjerodostojnije zbirke hadisa-Buharijinog Sahiha, koji se zove Fethul Bari. Ova knjiga se ubraja u enciklopedijske zbirke islamskih odredbi, koja je neophodna svakom ko se želi baviti proučavanjem islama. Osim toga, napisao je nezaobilazne knjige o biografiji prenosilaca hadisa, njihovoj vjerodostojnosti i pouzdanosti.

Predgovor

Hvala Allahu čijom milošću i pomoći nestaju sve prepreke na putu vjernika! Neka Njegov mir i blagoslov vječno biva nad Njegovim miljenikom i poslanikom Muhammedom, najboljim stvorenjem kojeg je Zemlja nosila.

Knjiga "Priprema za Dan povratka" je zbirka hadisa Božijeg Poslanika s.a.w.s, izreka ashaba i znamenitih muslimana, koje se sastoje od dva do deset slogova. Tema knjige je slična temi "Et-Tergibu wet-Terhibu" - Podsticanje na dobro i odvraćanje od zla, koju je napisao imam Munziri, a upravo imam Ibn Hadžer ju je rezimirao. Nasuprot svakog dobra stoji po neko zlo, na što nas autor upozorava kroz hadise i izreke koje navodi.

Islam je vječna vjera, koja je danas isto toliko svježa, kao prije hiljadu i četristo godina, kada je objavljena. Sve odredbe i dužnosti islama su i danas primjenljive, i, hvala, Allahu, primjenjuju se u svim dijelovima svijeta onako kako ih Uzvišeni Allah zacrtao. Učenja naše vjere nisu postala historija koja nema veze sa stvarnošću, kao što je slučaj sa drugim objavljenim ili izmišljenim religijama. Zato su poruke izreka koje su pred vama i danas aktuelne i zahtijevaju od nas da ih ozbiljno shvatimo i primijenimo u svom svakodnevnom životu.

PRIPREMA ZA DAN POVRATKA

Prva glava

DVOČLANE IZREKE

Prenosi se da je Božiji Poslanik s.a.w.s.[2] *rekao:*

"Nema ništa bolje od ove dvije stvari: vjerovanja u Allaha i korištenja muslimanima; a nema ništa gore od ove dvije stvari: mnogoboštva i nanošenja štete muslimanima."

Rekao je Alejhisselam:

"Savjetujem vas da sjedite sa učenjacima i da slušate govor mudraca jer Allah proživljava mrtvo srce svjetlom mudrosti kao što proživljava mrtvu zemlju kišom."

Ebu Bekr Es-Siddik[3] *je kazao:*

"Ko uđe u grob bez pripreme je poput onoga koji pokušava preploviti more bez lađe."

Prenosi se da je Omer[4] *kazao:*

"Snaga na ovom svijetu je u imetku, a na budućem u dobrim djelima."

Prenosi se od Osmana[5] da je kazao:

"Briga o ovom svijetu je tama u srcu, a briga o ahiretu je svjelost u srcu."

Alija[6] r.a.[7] je rekao:

"Ko bude u potrazi za naukom, džennet će biti to što je tražio; a ko bude u potrazi za griješenjem, vatra će biti to što je tražio."

Rekao je Jahja ibn Muaz:

"Nije plemenit onaj ko je napokoran Allahu, niti je mudar onaj ko nadredi ovaj svijet onome."

E'ameš[8] je kazao:

"Kome bogobojaznost bude kapital, jezici neće moći opisati isplativost njegove vjere, a kome Ovaj svijet bude kapital, jezici neće moći opisati propast njegove vjere."

Prenosi se od Sufjana Es-Sevrija[9] da je rekao:

"Svako loše djelo počinjeno iz strasti moguće je da će biti oprošteno, a bilo koje loše djelo počinjeno iz oholosti (kibura) nemoguće je da će biti oprošteno - zato što je korijen Iblisove neposlušnosti bio u oholosti, a Adem je svoju grješku počinio iz strasti."

Rekao je jedan zahid (asketa):

"Ko počini grijeh smijući se, zaista će ga Allah uvesti u Vatru uplakanog. Ko bude pokoran Allahu plačući, On će ga uvesti u Džennet nasmijanog."

Neki mudrac je kazao:

"Nemojte potcjenjivati male grijehe, jer uistinu se od njih se granaju veliki grijesi."

Poslanik ﷺ *je rekao:*

"Mali grijeh postaje velikim kada se ponavlja, a veliki grijeh nestaje kada se čovjek pokaje."

Rečeno je:

"Spoznajnika zaokuplja zahvala, a asketu dova (molba). To je zato što je se spoznajnik brine za svoga Gospodara, a asketa za samog sebe."

Neki mudrac je rekao:

"Ko misli da ima prečeg prijatelja od Allaha, taj slabo poznaje Allaha; a ko misli da ima većeg neprijatelja od samog sebe, taj slabo poznaje sebe."

Rekao je Ebu Bekr Es-Siddik رضي الله عنه *o ajetu:* "Pojavio se nered na kopnu i moru": "Kopno je jezik, a more je srce. Kada se pokvari jezik, plaču nad njim ljudi, a kada se iskvari srce, plaču nad njim meleki."

Rečeno je:

Strast uistinu stvara od kraljeva robove, dok strpljivost robove pretvara u kraljeve zar to ne vidiš u priči Jusufa i Zulejhe[10]?

Blago onome kome je pamet vladar, a prohtjevi zarobljenik, a teško onome kome kome su prohtjevi vladar, a pamet zarobljenik.

Ko napusti grijehe, srce će mu postati nježno; ko ostavi zabranjeno i primi dozvoljeno biće mu čista misao. Allah je objavio jednom vjerovjesniku: poslušaj Me u onom što sam ti naredio i ne protivi Mi se u onom čemu te savjetujem.

Vrhunac pameti je raditi ono čime je Allah zadovoljan i udaljavati se od Njegove srdžbe.

Nema gurbeta (inostranstva) za pametnog, i nema domovine za neznalicu.

Ko bude svojom poslušnošću Allahu blizak, biće među ljudima stranac.

Gest pokornosti je znak spoznaje kao što je gest tijela znak života.

Poslanik s.a.w.s. je rekao:

"Korijen svih grješaka je ljubav prema Ovom svijetu, a korijen svih nereda je nedavanje desetine i zekata."

Rečeno je:

Onaj koji priznaje grešku zaslužuje pohvalu, Priznavanje greške je znak primanja djela kod Boga.

Nezahvalnost je izrodnost, a druženje sa glupacima je štetno.

Rekao je pjesnik:

Teško onom ko se Dunjalukom zabavlja,
Velika nadanja su ga zanijela.

Ili se ne budi iz zaborava
Sve dok mu se Sudbina[11] ne približi.

Smrt dolazi iznenada,
A grob je sanduk djela.

Strpi se pred iskušenjima Ovog svijeta,
jer nema smrti bez Određenja.

Druga glava
TROČLANE IZREKE

Prenosi se da je Poslanik s.a.w.s. rekao:

"Ko osvane žaleći se na probleme života, taj zaista kao da se na Gospodara svoga žali. Ko osvane zbog ovosvjetskih stvari tužan, na Allaha srdit je osvanuo. A ko se ponizi kod bogataša zbog njegovog bogatstva izgubio je dvije trećine svoje vjere."

Ebu Bekr Es-Siddik r.a. je rekao:

"Tri se stvari ne mogu postići trima: bogatstvo željom, mladost bojenjem kose niti zdravlje lijekovima."

Omer r.a. je kazao:

"Lijepo ophođenje sa ljudima je pola pameti; dobro pitanje je pola znanja, a pravilno rasuđivanje je pola života."

Rekao je Osman r.a.:

"Ko se odrekne Dunjaluka, zavoljeće ga Allah dž.š; ko ostavi grijehe, zavoljeće ga meleki, a ko otkloni gramzljivost od muslimana, zavoljeće ga muslimani."

Rekao je Alija r.a.:

"Od (svih) blagodati ovoga svijeta zaista ti je islam dovoljan; uistinu, od (svih) zauzetosti dovoljna ti je poslušnost (Allahu), a od svih pouka dovoljna ti je smrt kao pouka."

Ibn Mes'ud[12] r.a. je rekao:

"Koliko se ljudi prevarilo primajući poklone; koliko je njih zahvalama zavedeno; a koliko se ljudi zavaralo time što su im grijesi pokriveni."

Kaže Davud pejgamber:

"Objavljeno je u Zeburu: pametan se treba zanimati samo s tri stvari: spremanjem za Dan povratka, osnovnom opskrbom za život i traženjem slasti u dozvoljenom."

Prenosi Ebu Hurejre ﷺ da je Poslanik ﷺ rekao:

"Tri stvari spašavaju, tri uništavaju; tri su stepena i tri iskupa. Spašavaju: strah od Allaha javno i tajno, držati se pravo puta u siromaštvu i bogatstvu, zatim pravednost u radosti i ljutnji. Uništavaju: prevelika škrtost, prepuštanje prohtjevima i visoko mišljenje o sebi (divljenje samom sebi).
Stepeni su: širenje selama, hranjenje siromaha i klanjanje noću dok ljudi spavaju.
Iskupi su: upotpuniti abdest u hladnim noćima, pružati korak ka skupovima u džamiji (klanjajući u džematu) i čekati namaz nakon namaza."

•

Rekao je Džibril:

"O Muhamede ﷺ: živi kako hoćeš,, ali znaj da si mrtav. Voli koga hoćeš, ali znaj da ćeš se od njega rastati. Radi šta hoćeš, to će ti se namiriti."

Rekao je Poslanik ﷺ:

•

Tri osobe će Allah skloniti u hlad svojeg prijestolja dana kada

neće biti drugog hlada: onoga koji uzima abdest u teškom stanju (bolesti, ratu i sl.), onog koji ide u džamiju po tmini, i onoga koji hrani gladne."

Pitan je Ibrahim: "Zbog čega te je Allah uzeo svojim prijateljem?"
Reče: "Zbog tri stvari:
-izabrao sam naređenje Allaha pored naređenja drugoga,
-nisam mario za ono što mi je Allah zajamčio,
-nisam ni večerao niti ručao a da sa mnom nije bio gost."

Jedan mudrac je rekao:

"Tri stvari otklanjaju brigu: spominjanje Uzvišenog Allaha, susreti sa Njegovim dobrim robovima (evlijama) i govor mudrih."

Hasan el-Basri je kazao:

"Ko nema odgoja, nema ni znanja; ko nema strpljenja, nema ni vjere, a ko nije bogobojazan, nije Allahu blizak."

Prenosi se da je jedan Izraelićanin pošao da traži nauku i ta vijest stiže do njihovog vjerovjesnika. On posla po tog čovjeka i reče mu: "O mladiću, savjetujem te trima stvarima u kojima je znanje prošlih i sadašnjih naroda:

Boj se Allaha u tajnosti i javno; čuvaj svoj jezik od ogovaranja ljudi i ne spominji ih osim po dobru; gledaj da hljeb koji jedeš bude na pošten način zarađen."
Kad ču ove riječi, mladić odustade od izlaska.

Jedan čovjek od Izraelićana je sakupio osamdeset kovčega nauke i nije se okoristio od svega toga. I objavi Allah njihovom vjerovjesniku da kaže tom sakupljaču: "I kada bi sakupio mnogo nauke, neće ti koristiti ako ne budeš radio po trima stvarima:
-nemoj voljeti Dunjaluk jer on nije kuća vjernika;
-nemoj se družiti sa šejtanom jer on nije drug vjernika,
-i nemoj nikome zlo nanijeti jer to nije zanimanje vjernika."

Prenosi se da je Sulejman ed-Darani rekao u svojoj dovi:

"Moj Bože, ako mi budeš sudio zbog mojih grijeha, ja ću tražiti tvoj oprost; ako mi budeš sudio zbog moje škrtosti, ja ću moliti za tvoju darežljivost; a ako me uvedeš u Vatru, obavijestiću njene stanovnike da Te ja zaista volim."

Rečeno je: "Najsretniji je onaj ko ima plemenito srce, strpljivo tijelo i zadovoljstvo onim što posjeduje."

Ibrahim en-Nehai je rekao:

"Zaista su narodi koji su upropašteni prije vas propali radi tri osobine: beskorisnog govora, neumjerenosti u hrani i pretjeranog spavanja."

Prenosi se od Jahje ibn Muaza er-Razija:

"Blago onome ko ostavi Dunjaluk prije nego što on njega ostavi, izgradi sebi grob prije nego što u njega uđe, i obraduje Gospodara svoga prije nego što Ga sretne."

Alija, ﷺ je rekao:

"Ko nema sa sobom Allahov sunnet (zakon), zatim sunnet Njegovog Poslanika i Njegovih miljenika, taj nema ništa u ruci."
Pitaše ga: "Šta je to Allahov sunnet?"
"Čuvanje tajne", odgovori.
"A šta je sunnet Poslanika?", rekoše.
"Ljubazno postupanje sa ljudima"
"Šta je sunnet Njegovih miljenika?"
"Trpiti maltretiranja ljudi.
Naši prethodnici su savjetovali jedni druge trima stvarima i dopisivali se o njima: ko se bude zalagao za Budući svijet, Allah će riješiti probleme njegovog života i vjere. Ko oplemeni dušu, Allah će uljepšati njegovu spoljašnost. Ko popravi ono što je između njega i Allaha, popraviće Allah ono što je između njega i ljudi."

Prenosi se od Alije ﷺ*:*

"Budi najbolji čovjek kod Allaha, najgori u svojim očima i budi za ljude jedan od njih!"

Objavio je Allah dž.š. vjerovjesniku Uzejru:

"Uzejre, kada počiniš mali grijeh, nemoj gledati u njegovu sićušnost, već gledaj u Onoga kome si zgriješio; kada te zadesi malo dobro, nemoj ga omalovažavati, već gledaj u Onoga koji te je opskrbo (njime); kada te pogodi zlo, nemoj se na Mene žaliti stvorovima Mojim, kao što se Ja ne žalim na tebe melekima Svojim kada do Mene stignu tvoje sramote!"

Hatim El-Esam je rekao:

"Nema jutra a da me šejtan ne pita: "Čime se hraniš? šta oblačiš? gdje stanuješ?"
Ja mu ogovaram: "Hranim se smrću, oblačim ćefine, stanujem u grobu."

Poslanik ﷺ *je rekao:*

"Ko iziđe iz sjenke grijeha na čast pokornosti, obogatiće ga Uzvišeni Allah bez blaga, pomoći će ga bez vojske i osnažiće ga bez rodbine (plemena)."

Prenosi se da je Božiji Poslanik ﷺ *izašao jednog dana među svoje ashabe i pitao ih:*

"Kako ste osvanuli?
"Osvanuli smo kao vjernici u Allaha," rekoše.
"A šta je znak vašeg vjerovanja?"
"Strpljivi smo u teškoćama, zahvalni na blagostanju i zadovoljni onim što nam je predodređeno (suđeno)."
Na to reče Alejhisselam: "Vi ste istinski vjernici tako mi Gospodara Ka'be!"

Objavio je Allah nekom vjerovjesniku:

"Ko se sretne sa Mnom, a voli Me, uvešću ga u Moj Džennet. Ko se sretne sa Mnom, a boji Me se, sačuvaću ga od Moje Vatre. Ko se sretne sa Mnom, a stidi Me se, učiniću da meleki zaborave njegove grijehe."

Prenosi se da je Abdullah ibn Mes'ud ﷺ rekao:

"Izvrši ono što ti je Allah naredio i bićeš najpobožniji čovjek; kloni se Allahovih zabrana i bićeš najveći isposnik (zahid); budi zadovoljan onim što ti je Allah dodijelio i bićeš najbogatiji čovjek."

Salih El-Merkadi je prolazio kraj nekih kuća i reče:

"Gdje su tvoja čeljad prijašnja, gdje su tvoji stanovnici negdašnji?" Odazva mu se neko: "njihov trag se zatro, ispod zemlje su im nestala tijela, a djela su im ostala privezana kao ogrlice oko vratova".

Alija ﷺ je rekao:

"Učiniš li nekom dobro djelo, postao si njegov vođa; zamolíš li nekoga za uslugu, postao si njegov rob; odrekni se koga hoćeš, bićeš mu jednak."

Jahja ibn Muaz (Allah mu se smilovao) je kazao:

"Ostaviti sav Dunjaluk znači uzeti ga cijelog, pa ko ga ostavi cijelog, uzeo ga je cijelog. Zato - uzmi ga tako što ćeš ga ostaviti, a ostavi ga tako što ćeš ga uzeti".

Pitali su Ibrahima ibn Edhema: "Čime si našao isposništvo (zuhd)?" Reče: "Našao sam ga u trima stvarima:
Vidio sam prazan grob, a nemam prijatelja sa sobom; vidjeh dug put, a nemam sa sobom hrane; i vidio sam Silnog kako mi sudi, a ja nemam nijednog argumenta".

Rekao je Eš-Šibli (jedan od poznatih sufija):

"Moj Bože, želim da Ti poklonim sva moja dobra djela pored mojeg siromaštva i nemoći, pa kako ne bi želio Ti da mi pokloniš (oprostiš) sve moje ružne postupke pored Tvoje nezavisnosti, Gospode, od mene!"
Zatim kaza: "Kada poželiš s Allahom biti prijatelj, otuđi se od svoje duše." I nastavi: "Da ste okusili slast (duhovnog) sjedinjenja, znali biste šta je gorčina razdvojenosti."

Pitali su Sufjana Es-Sevrija: "kako postati Allahov prijatelj?" Odgovori:

"Ne drugujući sa svakim lijepim licem, ugodnim glasom i razgovjetnim jezikom."

Ibn Abbas ﷺ *je rekao:*

"Zuhd (isposništvo) se sastoji od tri slova (samoglasnika): ze, ha i de. Ze je spremanje (zad) za Dan povratka. Ha je uputa (huda) u vjeru, a de je stalnost (devam) u pokornosti Bogu."
A drugim povodom je kazao:
"Zuhd su tri slova - ze je napuštanje kićenja (zinet); ha je ostavljanje prohtjeva (hev), a de je ostavljanje ovoga svijeta (dunja)

Došao je Hamidu ibn Lifafi čovjek i zamolio ga za savjet. On mu reče: "Zaštiti svoju vjeru koricama poput korica mushafa". Upitaše ga: "A šta su korice vjere?" Odgovori: "Ne pričati više nego što je neophodno, uzimati od ovoga svijeta samo ono što je neophodno, i ne miješati se s ljudima osim onoliko koliko se mora. Zatim, znaj da je osnova zuhda kloniti se zabranjenih stvari sitnih i krupnih, izvršavati sve vjerske dužnosti, lahke i teške i prepuštanje ovog svijeta njegovim ljubiteljima, i malih i velikih stvari na njemu."

Rekao je Lukman El-Hakim svome sinu:

"O sine, ljudi se uistinu sastoje od tri elementa: jedan pripada Allahu, drugi njima, a treći crvu. Ono što je Allahovo, to

je njegov duh; ono što njemu (čovjeku) pripada je njegovo djelo, a ono što pripada crvu je njegovo tijelo."

Alija je kazao:

"Tri stvari jačaju pamćenje i otklanjaju sluz (čiste grlo) - čišćenje zuba, post i čitanje Kur'ana."

Prenosi se od Ka'b ibn Ahbara da je rekao:

"Tri su utvrde za vjernika: džamija, spominjanje Allaha (zikrullah) i učenje Kur'ana.

Rekao je jedan mudrac:

"Postoje tri riznice u Allaha koje daje samo onome koga voli: siromaštvo, bolest i strpljivost."

Prenosi se da je Ibn Abbas bio pitan: "Koji je najbolji dan, najbolji mjesec i najbolje djelo" "Najbolji dan je džuma, odgovori, najbolji mjesec ramazan, a najbolje djelo obavljanje pet namaza u njihovom vremenu." Nakon tri dana stiže ova vijest do Alije , pa reče: "Da ste učenjake, mudrace i pravnike sa istoka i zapada pitali o ovom pitanju, ne bi vam rekli ono što vam je Ibn Abbas rekao. Međutim, ja bih rekao: najbolje djelo je ono što Allah Uzvišeni primi od tebe, najbolji mjesec je onaj u kome se čovjek pokaje iskreno, a najbolji dan je onaj kada ćeš napustiti ovaj svijet kao vjernik u Allaha."

Kazao je pjesnik:

"Zar ne vidiš kako nas iskušavaju dan i noć,
A mi se igramo u tajnosti i javno.

Ne stremi ka ovom svijetu i njegovim blagodatima,
Zaista ta kuća nije tvoj stan.

Radi u korist svoje dušu prije smrti i neka
Te ne zanosi mnoštvo braće i drugova."

Rečeno je:

"Kada Allah poželi Svome robu dobro, učini da on shvati vjeru, da bude zahid na ovom svijetu, i otvori mu oči da vidi sopstvene mane."

Prenosi se da je Poslanik ﷺ *rekao:*

"Učinjeno mi je dragim od ovoga svijeta troje - miris, žene, a moja radost je u namazu."
Sa njim su sjedili njegovi ashabi, pa reče Ebu Bekr Es-Siddik: "Istinu si rekao, Poslaniče Allahov. Meni je drago na Ovom svijetu troje:
Pogled u lice Božijeg Poslanika, davanje imetka za Božijeg Poslanika i da moja kći bude žena Poslanika."
Zatim reče Omer: "Istinu si rekao, Ebu Bekre; a Meni ja drago od ovoga svijeta troje:
Naređivanje dobru, sprečavanje zla i pohabana odjeća."
Na to kaza Osman: "Pravo si rekao, Omere; meni je na dunjaluku drago troje:
Nahraniti gladnog, obući golog i učiti Kur'an."
Na kraju reče Alija: "Istina je to što kažeš, Osmane; meni je učinjeno dragim na dunjaluku troje:
Poslužen gost, ljetnji post i udarac sabljom."
Dok su oni bili zaokupljeni razgovorom, dođe im Džebrail i kaza: "Poslao me je Allah kada je čuo vaš razgovor i naređuje ti da me pitaš šta bih ja volio kada bih bio ovosvjetsko stvorenje." Upita ga: "Šta bi volio da si dunjalučko stvorenje?" Odgovori:
"Upućivati zalutale, družiti se sa Allahu pokornim strancima i pomagati ljude teškog stanja i siromašne"
Zatim nastavi Džebrail: "Gospodar moći voli kod svojih robova tri osobine:
Davanje svega od sebe, plakanje u pokajanju i strpljenje u siromaštvu."

Neki mudrac je rekao:

"Ko se osloni na svoju pamet, zalutaće, ko bude želio zado-

voljstvo u svom imetku, uvijek će mu biti malo, a ko bude tražio ojačanje od stvorenja, biće vazda slab."

Rekao je mudrac:

"Plod spoznaje ima tri znaka - stid od Allaha, ljubav radi Allaha i prijateljstvo sa Allahom."

Prenosi se da je Poslanik ﷺ rekao:

"Ljubav je temelj znanja, a izbjegavanje grijeha je znak čvste vjere. Vrhunac čvrste vjere je bogobojaznost i zadovoljstvo onim što Allah odredi."

Sufjan ibn Ujejne[13] je kazao:

"Ko zavoli Allaha, zavoljeće ga onaj koga Allah voli; a ko zavoli onoga koga voli Allah zavoljeće ga u ime Allaha, a ko voli ono što voli u ime Allaha želi da za to ljudi ne znaju."

Zabilježeno je da je Poslanik ﷺ rekao:

"Iskrenost ljubavi ima tri obilježja: čovjek više voli slušati voljenog kada govori nego nekog drugog; više voli sjediti s njim nego s kim drugim i gleda da zadovolji svog voljenog prije ikog drugog."

Prenosi Vehb ibn Munebbih El-Jemani[14] رحمه الله:

"Zapisano je u Tevratu da je pohlepni čovjek siromašan pa makar bio vlasnik cijelog svijeta i da se pokornome pokoravaju čak iako je rob, a onaj koji je zadovoljan malim bogat je pa makar bio gladan."

Rekao je neki mudrac:

"Ko spozna Allaha neće biti spokojan pored stvorenja; ko spozna dunjaluk, neće imati želju za njim, a ko spozna pravednost Allaha Uzvišenog, neće se sporiti sa ljudima."

Rekao je Zunnun El-Misri:

"Svak ko se boji, bjegunac je; svak ko želi u potrazi je, a onaj koji se druži s Allahom izbjegava sebe."
Zatim je nastavio: "Onaj ko spozna Allaha zarobljenik je, njegovo srce je mudro a rad Allaha radi je plodotvoran."
I reče: "Pouzdan je onaj ko spozna Allaha Uzvišenog; njegovo srce je pametno, a njegov rad u ime Allaha je obilan."

Prenosi se da je Sulejmn Ed-Darani rekao:

"Osnov svakog dobra na ovom i budućem svijetu je strah od Allaha ; ključ dunjaluka je sitost, a ključ ahireta izgladnjelost."

Rečeno je:

"Ibadet je zanat; njegova radionica je osama, imetak mu je bogobojaznost, a dobit je Džennet."

Rekao je Malik ibn Dinar[15]:

"Zamijeni tri stvari trima da bi postao vjernik: umišljenost poniznošću, pohlepu zadovoljstvom i zavidnost savjetovanjem."

Treća glava
ČETVOROČLANE IZREKE

Zabilježeno je da je Božiji Poslanik ﷺ rekao Ebu Zerru El-Gifariju ؓ:

"Ebu Zerre, obnovi svoju lađu jer je more zaista duboko; uzmi svu putnu opskrbu jer je put dalek; olakšaj teret koji nosiš jer je uspon težak i budi iskren u svojim postupcima jer Onaj koji ih posmatra sve vidi."

Rekao je pjesnik:

Dužnost ljudi je da se pokaju,
ali je napuštanje grijeha preče.

Strpljivost u teškim trenucima je teška,
ali je ispuštanje nagrade teže.

Vrijeme je u svojoj promjenljivosti čudno,
ali je nemar ljudi čudniji.

Sve što treba doći blizu je,
ali je smrt od svega toga bliža.

Jedan mudrac je rekao:

"Četiri stvari su lijepe, ali su četiri ljepše od njih:
Stid je kod ljudi lijep, ali je kod žena ljepši.
Pravednost je kod svakoga lijepa, ali je kod vođa ljepša.
Pokajanje je kod starih lijepo, ali je kod mladih ljepše.
Darežljivost je u bogatih lijepa, ali je u siromaha ljepša."

Rekao je mudrac:

"Četiri stvari su ružnije od četiri:
Grijeh je kod mladića ružan, ali je kod starca ružniji.
Zanimanje ovim svijetom je kod neznalice ružno, ali je kod učenjaka još ružnije.
Lijenost u pokornosti Bogu je kod svakoga ružna, ali je u naučnika i studenata ružnija.
Oholost bogataša je ružna, ali je oholost siromaha još ružnija."

Poslanik ﷺ *je rekao:*

"Zvijezde su sigurnost stanovnicima neba; pa kada popadaju biće to kraj stanovnika neba.
Moji potomci su jamstvo mom ummetu, pa kada nestanu, nestaće i moj ummet.
Ja sam jamac mojim ashabima, pa kada odem nestaće i moji ashabi.
Planine su štit Zemlje i kada nestanu nastupiće kraj stanovnicima Zemlje."

Ebu Bekr Es Siddik رضي الله عنه *je rekao:*

"Četiri stvari upotpunjuju drugim četiri:
Namaz kroz sehvi sedžde, post kroz sadekatul - fitr, hadž kurbanom, a iman (vjerovanje) džihadom."

Abdullah b. Mubarek je rekao:

"Ko svakog dana klanja dvanaest rekata, ispunio je dug namaza; ko svakog mjeseca posti po tri dana, ispunio je dug posta; ko uči svakog dana po stotinu ajeta, izvršio je dužnost

učenja, a ko udijeli svake džume po dirhem, izvršio je dužnost sadake."

Omer ﷺ je rekao:

"Postoje četiri mora:
Strast je more grijeha, nefs je more prohtjeva, smrt je more života, a grob je more pokajanja."

Kazao je Osman ﷺ:

"Našao sam slast imana u četiri stvari:
Prva je u obavljanju Allahovih naredbi;
Druga u izbjegavanju Njegovoh zabrana;
Treća u navraćanju na dobro želeći time Allahovu nagradu;
Četvrta u odvraćanju od zla iz straha od Allahove kazne."
Rekao je takođe :
"Četiri su stvari čija je spoljašnost vrlina, a unutrašnjost obaveza (farz):
Miješati se s dobrim ljudima je vrlina, ali je ugledanje na njih obaveza. Čitanje Kur'ana je vrlina, ali je postupanje po njemu obaveza. Posjećivanje mezarja je vrlina, ali je spremanje za njega obaveza. Obilazak bolesnika je vrlina, a je uzimanje pouke od njegovog stanja obaveza."

Prenosi se da je Alija ﷺ rekao:

"Ko želi Džennet žuri ka činjenju dobrih djela. Ko se plaši Vatre prestaje sa udovoljavanjem strastima. Ko je siguran u svoju smrt izgubiće vrijednost svake slasti, a ko spozna ovaj svijet biće mu lahki svi problemi."

Poslanik ﷺ je rekao:

"Namaz je stub vjere, ali je šutnja bolja. Sadaka gasi Gospodarevu srdžbu, ali je šutnja bolja. Post štiti od Vatre, ali je šutnja bolja. Borba na Božijem putu je vrhunac vjerovanja, ali je šutnja bolja."

Rečeno je da je Allah objavio jednom od poslanika Benu Israila i rekao:

"Tvoje ćutanje od lošeg govora kod Mene je post; tvoje čuvanje udova od zabranjenog je za Mene molitva; tvoje očajavanje nad stvorenjima za Mene je sadaka, a tvoje uklanjanje nevolja od muslimana kod Mene je džihad."

Zabilježeno je da je Abdullah b Mes'ud رضي الله عنه *rekao:*

"Četiri stvari su tama u srcu:
Sit stomak bez obraćanja pažnje da li je hrana halal; druženje sa zulumćarima; zaboravljanje prošlih grijeha i prevelike želje i nadanja.
A četiri su svjetlost u srcu:
Gladan stomak iz opreza[16], druženje sa dobrim ljudima; pamćenje prošlih grijeha i mala nadanja."

Hatim b Esam, Allah mu se smilovao, je rekao:

"Ko zagovara da ima četiri osobine, a nema druge četiri, njegovo zagovaranje je laž - ko govori da voli Allaha, a ne prestaje sa činjenjem zabranjenog, to što govori je laž; ko zagovara da voli Poslanika a ne podnosi bijedne i siromašne, to što zagovara je laž; ko pripisuje sebi ljubav prema džennetu, a ne udjeljuje milostinju, njegovo pripisivanje je laž; ko kaže da se boji Vatre a ne prestaje sa griješenjem, to što kaže je laž."

Vjerovjesnik عليه السلام *je rekao:*

"Četiri su znaka nesretnih: zaboravljanje prošlih grijeha, dok su oni kod Allaha sačuvani; pamćenje prošlih sevapa (dobrih djela) ne znajući jesu li primljeni ili odbijeni; ugledanje na onog ko je na stepenu iznad njega, u materijalnim dobrima i onog ko je na niskom stepenu vjerovanja. Kaže Allah: "Želio sam ga, ali on nije želio Mene, pa sam ga napustio"
A znaci sretnih su četvero: prisjećanje prošlih grijeha, zaboravljanje urađenih sevapa; ugledanje na one koji su iznad u vjeri i na one koji su ispod u dunjalučkim dobrima."

Jedan mudrac je rekao da su znaci imana (vjerovanja) četiri stvari: bogobojaznost, stid, zahvalnost i strpljivost.

Prenosi se od Poslanika ﷺ da je rekao:

"Postoje četiri temelja: temelj lijekova, lijepog ponašanja, ibadeta i temelj želja. Temelj lijekova je umjerenost u jelu; temelj lijepog ponašanja je malo govoriti; temelj ibadeta je mala količina grijeha, a temelj želja je strpljenje."

Rekao je Alejhisselam takođe:

"Četiri stvari iz tijela Ademovih sinova brišu četiri dragocjenosti. Biti su: um, vjera, stid i lijepo djelo. Tako će srdžba oduzeti um; zavidnost vjeru; požuda stid, a ogovoranje briše dobra djela."

I rekao je عليه السلام*:*

"Četiri stvari u Džennetu su bolje od samog Dženneta: vječno boraviti u njemu je bolje od Dženneta; služenje meleka u Džennetu je bolje od Dženneta; blizina poslanika tamo je bolja od samog Dženneta i Allahovo zadovoljstvo u njemu je bolje od Dženneta.
A četiri stvari u Vatri su gore od Vatre: vječno boraviti u Vatri je gore od nje same; prijekor meleka u njoj je gori od Vatre; blizina šejtana je gore od Vatre i srdžba Uzvišenog Allaha je gora od Vatre same."

Pitali su jednog mudraca: "Kako si? On im odgovori: "Ja sam sa Gospodarem u slaganju, sa nefsom u zavadi, sa stvorenjima u savjetovanju i sa ovim svijetom u nužnosti."

Jedan mudrac je izabrao četiri mudrosti iz slijedeće četiri knjige:

Iz Tevrata: "Ko bude zadovoljan onim što mu je Allah dao, odmoriće se na dunjaluku i ahiretu."

Iz Indžila: "Ko pobijedi strasti biće moćam i na ovom i na budućem svijetu."
Iz Zebura: "Ko se osami od ljudi, spasiće se na dunjaluku i ahiretu."
A iz Furkana: "Ko čuva svoj jezik, biće siguran i na dunjaluku i na ahiretu."

Omer رضي الله عنه *je rekao:*

"Tako mi Allaha, nisam iskušan nijednom nevoljom, a da mi u tome nije bilo četiri blagodati od Allaha: prva je zato što to nije zbog mog grijeha, druga je što je moglo biti i gore; treća je ako ta nevolja ne sprječava Allahovo zadovoljstvo, a četvrta da ja molim od Allaha nagradu za to iskušenje."

Abdullah ibn Mubarek je rekao:

"Jedan mudrac je sakupio hadise i iz njih izabrao četrdeset hiljada, zatim od toga izabra četiri hiljade, zatim četiri stotine, pa četrdeset, i na kraju izabra četiri rečenice, koje glase:
"Ne oslanjaj se u svakoj situaciji na ženu;
Nemoj se stalno zanositi imetkom;
Ne opterećuj svoj želudac onoliko koliko ne možeš i,
Ne uči ono što nije korisno!"

Rekao je Muhamed ibn Ahmed o ajetu: "I koji će prvak biti, i čedan, i vjerovjesnik, potomak onih dobrih[17]: "Spomenuo je Allah Jahja-a kao prvaka, a on je Njegov rob, zato što je bio jači od četiri stvari: prohtjeva, Iblisa, jezika[18] i srdžbe."

Prenosi se da je Alija رضي الله عنه *rekao:*

"Neće nestati dina i dunjaluka sve dok na ovom svijetu budu postojale četiri stvari: dok bogataši nisu škrti u onome što im je dato u posjed; dok učenjaci rade po onome što su naučili; dok se neznalice ne inate u onom što ne znaju i dok siromasi ne prodaju svoj ahiret radi dunjaluka."

Bilježi se da je Poslanik ﷺ rekao:

"Allah će se na Sudnjem danu pozivati na četiri osobe protiv četiri vrste ljudi: protiv bogataša Sulejmanom, sinom Davudovim; protiv robova Jusufom[19]; protiv bolesnih Ejjubom, i protiv siromaha Isaom, neka ih mir prati."

Sa'd ibn Bilal, Allah mu se smilovao, je rekao da Allah čovjeku, kada ovaj zgriješi, ukazuje milost sa četiri stvari: ne skriva od njega opskrbu, ne skriva od njega zdravlje; ne otkriva njegov grijeh i ne kažnjeva ga brzo."

Rekao je Hatim El-Esam (Allah mu se smilovao):

"Ko odloži četiri stvari do dolaska drugih četiri, naći će Džennet: spavanje do groba, hvaljenje do mizana20, odmor do sirata i strasti do Dženneta."

Rekao je Hamid El-Lifaf, Allah mu se smilovao:

"Četiri stvari smo tražili u četiri, ali smo pogriješili put, pa smo ih našli na drugom mjestu: tražili smo bogatstvo u imanju, ali smo ga našli u skromnosti; tražili smo rahatluk u velikom bogatstvu, ali smo ga našli u malom imetku; tražili smo slasti u blagodatima, ali ih nađosmo u zdravom tijelu i tražili smo opskrbu na zemlji, a nađosmo je na nebu."

Alija ؓ je kazao:

"Četiri su stvari čija i mala količina predstavlja mnogo: bol, siromaštvo, vatra i neprijateljstvo." •

Prenosi se da je Hatim El-Esam rekao:

"Vrijednost četiri stvari znaju samo četvorica: vrijednost mladosti znaju samo starci, blagostanja paćenici, zdravlja bolesni, a života vrijednost znaju samo mrtvi."

•

Rekao je pjesnik Ebu Nuvas[21]*:*

"Moji grijesi su, kada o njima razmišljam, mnogobrojni,
Ali je Allahova milost od toga prostranija.

Nije moja težnja za dobrim kada ga činim,
Već ja Allahovoj milosti težim.

On je Allah, moj Gospodar koji me je stvorio,
A ja sam Mu rob, koji odobrava i pokorava se.

Ako mi podari oprost, to će biti milost,
Ako bude drugo, pa šta mogu uraditi ja?"

Rekao je Vjerovjesnik ﷺ:

"Kada nastupi Kijametski dan, postaviće se mizan (vaga), pa će se dovesti klanjači i biće obilno nagrađeni vaganjem djela. Zatim će se dovesti postači i obilno će biti nagrađeni. Dovešće se i hadžije, pa će i oni biti bogato nagrađeni. Na kraju će se dovesti oni koji su iskušavani, ali se njima neće mjeriti djela niti će im se otvarati Divan (knjiga djela) Oni će dobiti nagradu bez obračuna, tako da će oni koji su život proveli u blagostanju poželjeti da budu na njihovom stepenu zbog velike nagrade od Uzvišenog Allaha."

Jedan mudrac je rekao:

"Svakog Ademovog sina očekuje četiri otimanja: melek smri će oteti njegovu dušu, nasljednici će mu oteti imanje, crv će oteti njegovo tijelo, a oni s kojima se prepirao na ovom svijetu, oteće mu čast tj. djel na ahiretu."

Rekao je drugi:

"Ko se zabavlja strastima, neophodne su mu žene; ko se zanima skupljanjem imetka, mora uzimati haram; ko hoće koristiti muslimanima, mora u rukama imati kormilo, a ko se hoće zanimati ibadetima, mora posjedovati nauku."

Zabilježeno je da je Alija عليه السلام rekao da na svijetu nema ništa teže od četiri stvari: oproštaja u srdžbi, darežljivosti u oskudici, čednosti u samoći i iskrenosti prema onome koga se čovjek plaši ili koga moli.

Piše u Zeburu: "Objavio je Uzvišeni Davudu عليه السلام da pametan i mudar čovjek ne propušta četiri trenutka: trenutak u kome šapatom moli Gospodara; trenutak obračuna sa sobom; čas u kojem odlazi braći koja ukazuju na njegove mane i čas prepuštanja dozvoljenim strastima."

Neki mudrac je kazao:

"Molitveni obredi su podijeljeni u četiri vrste: održavanje date riječi, udaljavanje od (Allahovih) granica, smirenost kod gubitka[22] i zadovoljstvo svojim postojanjem."

Četvrta glava
PETOČLANE IZREKE

Prenosi se da je Poslanik ﷺ *rekao:*

"Ko omalovaži pet stvari, izgubiće drugih pet: ko potcjenjuje učenjake izgubiće vjeru; ko smatra lahkoumnim vođe, izgubiće ovaj svijet; ko potcijeni komšije izgubiće mnoge koristi; ko omalovaži jake, izgubiće ljubav, a ko omalovaži svoju ženu (porodicu), izgubiće ljepotu življenja."

Rekao je takođe ﷺ*:*

"Doći će vrijeme kada će moj ummet voljeti pet stvari, a zaboraviti pet. Voljeće ovaj svijet, a zaboraviti budući. Voljeće kuće, a zaboraviće mezare. Voljeće imetak, a zaboraviće polaganje računa. Voljeće svoje najbliže, a zaboraviće pravdu i voljeće sebe, a zaboraviće Allaha. Oni su se odrekli mene i ja sam se odrekao njih."

I rekao je:

"Allah ne daje nikome pet stvari a da mu ne odredi pet drugih: ne daje zahvalnost a da sa njom ne odredi uvećanje; ne daje dovu a da sa njom ne pripremi uslišenje. Ne daje molitvu za oprost, a da oprost nije pripremio. Ne daje poka-

janje, a da uz njega nije odredio kabul (prihvatanje) i ne daje sadaku bez odredbe za njeno prihvatanje."

Ebu Bekr Es-Siddik رضي الله عنه *je rekao:*

"Pet je tmina, a pet je svjetiljki u njima:
Ljubav prema dunjaluku je tmina, a njena svjetlost je bogobojaznost (et-takva).
Grijeh je tama, a svjetiljka u njemu je pokajanje.
Mezar je tama čija je svjetiljka "nema boga sem Allaha, a Muhamed je Božiji poslanik."
Ahiret je tama, a njena svjetiljka je lijepo djelo.
Sirat je tmina a lampa u njoj je čvrsto vjerovanje."

Prenosi se da je Omer رضي الله عنه *rekao, ili prenio od Poslanika* ﷺ*:*

"Da nevidljivi svijet ne polaže pravo na to, svjedočio bih da pet osoba zaslužuje Džennet: siromah sa velikom porodicom, žena kojom je muž zadovoljan, žena koja dodijeli mehr svome mužu, zatim osoba kojim su roditelji zadovoljni i pokajnik od grijeha."

Osman رضي الله عنه *je rekao:*

"Pet je osobina bogobojaznih: Prva je da sjede samo s onim čije će im društvo popraviti vjerovanje i sačuvati jezik od ogovaranja. Kada im se desi nešto važno na ovom svijetu vide ga kao nesreću. Kada im iskrsne nešto malo u vjeri, iskoriste to. Ne pune svoje stomake halalom bojeći se da u tome ne bude nešto od harama. Smatraju sve ljude uspješnim a sebe uništenim."

Alija رضي الله عنه *rekao je:*

"Kad ne bi bilo pet svojstava svi ljudi bi bili dobri. Prva od njih je zadovoljstvo neznanjem, zatim pohlepa za ovim svijetom, nedostatak vrijednosti, licemjerstvo u postupcima i oduševljenje svojim mišljenjem."

Rekla je skupina učenjaka (Allah se svima smilovao) da je Allah udostojio Svog Vjerovjesnika sa pet počasti: udostojio ga je imenom, tijelom, davanjem, grješkom i zadovoljstvom. Imenom, zato što ga je zvao po poslanstvu[23], a nije ga zvao po imenu kao što je zvao druge poslanike poput Adema, Nuha, Ibrahima i druge. Udostojio ga je tijelom tako što je na Poslanikove dove odgovarao lično, što nije činio sa prethodnim poslanicima. Što se tiče davanja - davao mu je bez traženja. S obzirom na grešku, stoga što mu je spomenuo oprost prije počinjenog grijeha rekavši: "Allah ti je oprostio" A Vjerovjesnik je udostojen zadovoljstvom zato što mu nije vraćena ni žrtva, ni milostinja ni ulaganje, kao što je bila vraćena prošlim poslanicima."

Kazao je Abdullah ibn Amr ibn As[24] ﷺ:

"Ko posjeduje ovih pet osobina biće sretan i na ovom i na budućem svijetu. Prva: da kazuje: "La ilahe illallah Muhamed resulul-lah" s vremena na vrijeme. Kada ga nešto pogodi, da ponavlja: "Inna lil-lhi ve inna ilejhi radži'un[25]" i "ve la havle va la kuvvete illa billahil-Alijjil-Azim"[26]. Koji kada ga obaspe blagodat (ni'met), kaže: "Elhamdu lillahi rabbil-alemin[27]" iz zahvale na ni'metu. Kada započinje neku stvar kaže: "Bismillahir-Rahmanir-Rahim[28]" I kada učlni neki grijeh, kaže: "Estagfirullahe ve etubu ilejhi[29]"

Hasan El-Basri je rekao:

"U Tevratu je zapisano pet slova: da je bogatstvo u skromnosti, sigurnost u izdvojenosti, čednost u odbijanju strasti, da je nasladivanje kratkog vijeka i da strpljivost ne traje dugo."

Vjerovjesnik ﷺ je rekao:

"Iskoristi pet stvari prije drugih pet: mladost prije starosti, zdravlje prije bolesti, bogatstvo prije siromaštva, život prije smrti i slobodno vrijeme prije zauzetosti."

•

Jahja ibn Muaz Er-Razi je rekao:

"Ko je često sit, uvećaće mu se tijelo. Kome se uveća tijelo, rastu mu strasti. Kome rastu strasti, umnože mu se grijesi. Kome se umnože grijesi, okameniće mu se srce. Kome se okameni srce, utopiće se u ovosvjetskim zlima i ukrasima."

Prenosi se da je Sufjan Es-Sevri kazao:

"Siromasi su izabrali pet stvari, a bogataši pet. Siromasi uzeše smirenost duše, čistotu srca, robovanje Gospodaru, lahkoću polaganja računa i visoke stepene. Bogati izabraše duševni umor, zauzetost srca, robovanje ovom svijetu, teško polaganje računa (na Sudnjem danu) i niske stepenove (kod Boga)."

Abdullah El-Entaki je rekao:

"Pet stvari liječi srce - druženje sa dobrim ljudima, čitanje Kur'ana, prazan stomak, noćni namaz i poniznost uoči svitanja."

Neki učenjaci dijele razmišljanje na pet oblika:

-Tako razmišljanje o Allahovim dokazima na Zemlji rađa jednoboštvo i čvrst iman.
-Razmišljanje o Allahovim ni'metima rađa ljubav.
-Misliti o Božijem obećanju rađa želju.
-Razmišljanje o Njegovim prijetnjama stvara strahopoštovanje,
-i misliti o svojoj nemarnosti prema Allahu pored dobročinstva Njegovog prema nama stvara stid."

Jedan mudrac je rekao:

"Na putu bogobojaznosti (svijesti o Bogu) stoji pet prepreka, ko ih savlada dostići će svijest o Bogu.
-Prva je izabrati oskudicu pored raskoši.
-Druga - izabrati rad pored odmora.
-Treća - izabrati poniznost nad gordošću.
-Četvrta - uzeti šutnju, a ostaviti radoznalost.
-Peta - odabrati smrt pored življenja."

Poslanik ﷺ je kazao:

"Povjeravanje tajni iste brani; milostinja potvrđuje imetak; iskrene namjere potvrđuju djela iskrenost čini djela jačim, a savjetovanje sa drugim utvrđuje mišljenje (namjeru)."

(I) rekao je:

"Gomilanje imetka nosi sa sobom pet stvari: trud i naprezanje u njegovu sakupljanju; nemarnost od sjećanja na Allaha održavanjem blaga; strah da ga neko ne ukrade ili otme; sticanje glasa tvrdice i izbjegavanje dobrih ljudi zbog blaga."
A udjeljivanje imetka donosi pet stvari: spokojnost duše od potrage za njim; slobodno vrijeme za sjećanje na Allaha; sigurnost od kradljivca i otimača; sticanje nadimka "plemeniti" za sebe i druženje sa dobrim ljudima zbog ostavljanja blaga."

Sufjan Es-Sevri, Allah mu se smilovao, kazao je:

"Svako ko na ovome svijetu ima blago, posjeduje pet osobina: velika nadanja, vladajuću pohlepu, jaku škrtost, nedostatnost čednosti i zaboravljanje ahireta."

Neko je rekao:

"O, ti, koji nudiš dunjaluku brak
Svakog dana ona mijenja druga.

Svakog dana uzima muža, a ipak je ona,
Na drugom mjestu sa drugim bila.

Dunjaluk prilazi svojim proscima,
samo da ih uništi jednog po jednog.

Ja sam zaveden, ali propast
Nagriza moje tijelo polahko.

Prikupite dobrih djela prije smrti, jer
Ljudi viču: vrijeme je za put."

Hatim El-Esam (Allah mu se smilovao) je rekao:

"Žurba je šejtanski posao, osim u ovih pet slučajeva, kada ona postaje od sunneta Božijeg Poslanika: nahraniti gosta kad stigne, opremiti mrtvaca kad umre, udati kćer kada punoljetna postane, vratiti dug kada nastupi rok i pokajati se od grijeha kada se pretjera u njemu."

Kazao je Muhammed Ed-Duri:

"Iblis se unesrećio sa pet stvari: nije priznao grijehe, nije se pokajao niti sebe korio. Nije se odlučio na povratak Allahu i izgubio je nadu u Allahov oprost.
A Adem se usrećio sa pet stvari: priznao je svoju grješku, pokajao se zbog toga, korio je samog sebe, požurio je da se vrati Allahu i nije izgubio nadu u Allahov oprost."

Šekik El-Belhi[30] *(Allah mu se smilovao) je rekao:*

"Pet činjenica su vam neophodne i zato radite po njima robujte Allahu onoliko koliko imate potrebe za Njim; uzmite od ovog svijeta onoliko koliko ćete živjeti na njemu; griješite Bogu onoliko koliko Njegove kazne možete podnijeti; činite dobra djela na ovom svijetu onoliko koliko ćete boraviti u mezaru i trudite se za Džennet onoliko koliko mislite u njemu boraviti."

Omer ﷺ *je rekao:*

"Upoznao sam sve prijatelje, ali ne nađoh boljeg od čuvanja jezika. Pregledao sam sva odijela, ali ne uledah bolje od (odijela) čestitosti. Vidjeh svo blago, ali ne nađoh bolje od skromnosti. Probao sam sva dobročinstva, ali boljeg od savjeta ne bi. Vidio sam sva jela, ali ne nađoh prijatnije hrane od strpljivosti."

Bilježi se da je jedan mudrac rekao:

"Zuhd je sačinjen od pet stvari: pouzdanja u Allaha,

povučenosti od ljudi, iskrenosti prema Bogu u poslu, podnošenja iskušenja i zadovoljstva onim što se ima u ruci."

Zabilježili su neki pobožni ljudi da je rečeno u Munadžatima:

"Moj Bože, velika nadanja su me zanijela; ljubav prema ovom svijetu me je uništila; Šejtan me je zaveo sa pravog puta; duša koja je sklona zlu od dobra me odvratila; loš drug me u zlu pomogao... Spasi me Ti, koji si spas onima koji pomoć traže! Ako mi se Ti ne smiluješ, pa ko je taj, osim Tebe, ko će mi se smilovati.?!"

Rekao je Vjerovjesnik ﷺ:

"Doći će vrijeme mom ummetu kada će voljeti pet stvari, a zaboraviće pet:
Voljeće ovaj svijet, a zabotaviće budući.
Voljeće život, a zaboraviće smrt.
Dvore će voljeti, a mezare zaboraviti.
Voljeće blago, a zaoraviće polaganje računa.
Voljeće svtvorenja, a zaboraviće Stvoritelja."

Kaže Jahja ibn Muaz Er-Razi u Munadžatima:

"Bože, noć nije lijepa bez molitve Tebi. Nema ljepote u danu ako se Tebi ne pokorava. Ne valja ovaj svijet bez Tvoga spominjanja. Ne vrijedi budući svijet bez Tvog oprosta i nije lijep Džennet bez Tvoga viđenja."
povučenosti od ljudi, iskrenosti prema Bogu u poslu,

Peta glava

ŠESTOČLANE IZREKE

Vjerovjesnik ﷺ *je rekao:*

"Šest stvari su strane u šest mjesta:
Džamija je strana među narodom koji ne klanja u njoj; Mushaf je stran u stanu ljudi koji ga ne čitaju;
Kur'an je stran u njedrima teškog grješnika;
Dobra muslimanka je strana pored nepravednog i nemoralnog čovjeka;
Isto tako je i dobar musliman stran pored odbojne žene lošeg morala;
I učenjak je stranac u narodu koji ga ne sluša."
Zatim reče : "Zaista Allah neće na njih gledati na Sudnjem danu pogledom samilosti."

Poslanik je rekao:
"Šestoricu sam ja prokleo, prokleo ih je Allah i svaki poslanik čije se molitve primaju:
Onog koji dodaje nešto Allahovoj knjizi;
Koji poriče Određenje;

Onog koji upravlja silom da bi osnažio one koje je Allah oslabio i oslabio one koje je Allah osnažio;
Proklet je i onaj moj potomak što dozvoljava zabrane Uzvišenog Allaha;
I onaj koji zapostavlja moj sunnet.
Zaista Allah neće na njih gledati pogledom samilosti na Sudnjem danu."

Ebu Bekr Es-Sidik ﷺ *je rekao:*

"Iblis, zaista, stoji ispred tebe, duša ti je sa desne strane, a prohtjevi sa lijeve. Dunjaluk je iza tebe, a udovi oko tebe i Silnik iznad tebe (svojom snogom, ne položajem).
Iblis, Allah ga prokleo, nagovara te da napustiš vjeru; nefs te nagovara na neposlušnost (Allahu). Prohtjevi te zovu ka strastima, a ovaj svijet da napustiš ahiret. Udovi te nagovaraju na griješenje, a jedino te Silni zove u Džennet i oprost. Kaže Allah Uzvišeni: "A Allah poziva u Džennet i oprost.[31]"
Onaj ko se odazove Iblisu izgubiće vjeru; ko se odazove nefsu napustiće ga duh; ko se odazove prohtjevima ostaće bez pameti. Ko odgovori ovom svijetu, izgubiće Ahiret; ko odgovori udovima izgubiće Džennet, a ko odgovori Allahu Uzvišenom, oslobodiće se loših djela i steći svako dobro."

Omer ﷺ *je rekao:*

"Allah je skrio šest stvari u drugih šest: zadovoljstvo u poslušnosti, srdžbu u nepokoravanju, Svoje najveće ime u Kur'anu; zatim je skrio Noć kadra u ramazanu, srednji namaz među molitvama i Sudnji dan sred mnogobrojnih dana."

Osman ﷺ *je kazao:*

"Vjernik treba da posjeduje šest vrsta straha:
Od Allaha da mu ne uzme iman;
Od meleka-čuvara da mu ne zapišu ono čega će se stidjeti na Sudnjem danu;
Od šejtana da mu ne pokvari posao;
Od meleka smrti da ga ne uzme dok je uspavan, iznenada;

Od dunjaluka da ga ne zavede i zabavi od ahireta;
I od žene i djece, da se ne zabavi s njima i zaboravi na sjećanje na Allaha."

Bilježi se da je Alija ﷺ rekao:

"Ko sakupi šest osobina, neće napustiti potragu za džennetom niti bjekstvo od Vatre:
Ko spozna Allaha i pokori Mu se; upozna šejtana i usprotivi mu se; spozna ahiret i pođe ga tražiti; ko spozna dunjaluk i odbaci ga ko nađe istinu pa je prihvati i uoči laž pa je odbaci."
I takođe je rekao:
"Šest stvari su blagodati: islam, Kur'an, Muhammed Božiji poslanik, zdravlje, pokrivenost i nezavisnost od ljudi."

Kazao je Jahja ibn Muaz Er-Razi, Allah mu se smilovao:

"Nauka je vodič postupaka, a razumijevanje je posuda znanja. Pamet je vođa ka dobru, a prohtjevi su put prema grijesima. Imanje je odjeća oholih, a dunjaluk je tržnica ahireta."

Ebu Zurdžimhir[32] je kazao:

"Šest stvari vrijede koliko sav dunjaluk - ukusna hrana, dobro dijete, supruga s kojom se čovjek slaže; mudar govor, zdrav razum i zdravo tijelo."

Rekao je Hasan El-Basri (Allah mu se smilovao):

"Da nije pobožnjaka (bedila) potonula bi zemlja i sve što je na njoj; da nije dobrih ljudi, zle bi Bog uništio; da nema učenjaka. svi bi ljudi postali poput životinja; da ne postoji vlast (vjerska) narod bi se poubijao; kada ne bi bilo naivnih dunjaluk bi se pokvario, a da nije vjetra sve bi zasmrdjelo."

Jedan mudrac je kazao:

"Ko se ne boji Allaha, neće se spasiti grješaka jezika; ko se ne bude plašio svog izlaska pred Allaha njegovo se srce neće spasiti od sumnjivog i zabranjenog. Ko ne bude izbjegavao stvorenja (ljude) neće se spasiti od požude. Ko ne pazi kako radi, neće se spasti od licemjerja. Ko ne traži pomoć od Allaha u čuvanju svoga srca neće se sačuvati os zavisti, a ko se ne ugleda na boljeg od sebe po znanju i djelima neće se sačuvati od umišljenosti."

Hasan El-Basri je rekao:

"Pokvarenost srca kod ljudi ima šest uzroka:
Čine grijehe s namjerom da se ne pokaju;
Izučavaju nauku, a ne rade po njoj;
A kada rade, ne rade u ime Allaha;
Jedu Allahovu opskrbu, a ne zahvaljuju;
Nisu zadovoljni onim što im Allah dodijeli;
Sahranjuju svoje mrtve, a ne uzimaju iz toga pouku."
Takođe je rekao:
"Ko bude želio ovaj svijet pretpostavi ga ahiretu, Allah će ga kazniti sa šest kazni; trima na ovom svijetu, a trima na budućem. Na ovom svijetu će ga kazniti beskrajnim nadama, vladavinom pohlepe, i lišiće ga slasti ibadeta. A na ahiretu će ga kazniti užasnim strahom na Sudnjem danu, teškim polaganjem računa i dugotrajnim propadanjem."

Ahnef ibn Kajs ﷺ *je rekao:*

"Zavidnik nema mira, a lažljivac nema čovječnosti. Tvrdica ne bira sredstva, niti ima pouzdanosti u vladara. Ne može vlast držati čovjek lošeg morala niti ko može promijeniti Allahovu odredbu.

Upitan je neki mudrac: "Kada se čovjek pokaje, da li može znati je li mu tevba primljena ili ne?" Odgovori: "Ne mogu suditi o tome, ali postoje neki znakovi: prvi je da vidi sebe nesigurnim pred grijehom; u njegovom srcu je radost odsut-

na, a tuga prisutna. Blizu je dobrih, a daleko od zlih ljudi. Male stvari od blagodati ovog svijeta vidi velikim, a velike stvari koje učini za ahiret vidi malim. Vidi svoje srce zauzetim prema onom što je od Allaha, indiferentnim spram onog što Allah njemu garantuje. On čuva jezik, stalno razmišlja i ne biva bez brige i kajanja."

Jahja b Muaz (Allah mu se smilovao) je rekao:

"Po mom mišljenju, najveća samoobmana je:
Kada čovjek ustraje u griješenju nadajući se da će mu biti oprošteno i ne kajući se.
Očekivati Allahovu blizinu bez pokornosti (Njemu).
Očekivati džennetsku žetvu od džehennemske sjetve.
Željeti Kuću poslušnih bivajući neposlušan (Allahu).
Nadati se nagradi bez zasluge i,
želja za Allahom uz činjenje prestupa."
"Moliš za spas, a ne ideš njegovim putem.
Zaista lađa ne plovi po suhom."

Pitali su Ahnefa b Kajsa:

-Šta je najbolje što čovjek može dobiti?
-Pamet - odgovori.
-A ako to nema?
-Lijep odgoj.
-A ako ni tog nema?
-Onda srce prijatelja u ibadetu.
-Ako i toga nema?
-Onda dugo ćutanje.
-Ako ni toga nema?
-Tada mu je najbolja brza smrt.

Šesta glava

SEDMOČLANE IZREKE

Prenosi Ebu Hurejre ﷺ *od Poslanika* ﷺ *da je rekao:*

"Sedam osoba će Allah na Sudnjem danu skloniti u Svoj hlad, onda kada drugog hlada neće biti: pravednog vladara, mladića koji je odrastao u pokornosti Allahu , čovjeka koji u samoći spomene Allaha, pa mu se oči napune suzama, čovjeka čije je srce povezano s džamijama, onoga koji krijući daje sadaku, tako da ljevica ne zna ono što desnica udjeljuje, dvojicu ljudi koji se vole Allaha radi, i čovjeka koga je lijepa žena pozvala sebi, a on joj odgovorio: -Ja se bojim Allaha."

Rekao je Ebu Bekr Es-Sidik ﷺ*:*

"Škrtica se ne može osloboditi jedne od sedam stvari: - ili će umrijeti pa će ga naslijediti neko ko će mu potrošiti imetak na nedozvoljene stvari; ili će Allah dati da mu vladar bude tiranin koji će ga poniziti i oteti mu imetak; ili će mu pobu-

diti strast koja će mu odnijeti blago; možda mu se javi misao da gradi nešto na trusnoj zemlji pa mu u tome nestane imućstvo; možda ga snađe neka od ovosvjetskih nevolja poput poplave, požara, krađe ili nešto slično tome; ili ga zadesi hronična bolest pa potroši imetak za liječenje, ili će negdje zakopati blago pa zaboraviti mjesto i ne naći ga više."

Omer ﷺ rekao je:

"Ko se previše smije, smanjiće se njegov ugled. Ko omalovažava ljude i sam će biti omalovažen. Ko pretjeruje u nečemu biće poznat po tome. Ko mnogo govori, mnogo i griješi. Ko mnogo griješi, malo se stidi. Ko ima malo stida, umanjiće se i njegova pobožnost. A ko je malo pobožan, srce mu je mrtvo."

Rekao je Osman ﷺ o ajetu: "A ispod njega (zida bilo je blago njih dvojice, a roditelji su im bili dobri[33]":

"Blago je zlatna levha na kojoj je napisano sedam redova; na jednom je napisano: čudim se onom koji je spoznao smrt, a smije se. I čudim se onom što spoznade prolaznost ovog svijeta, a još uvijek stremi k njemu. Čudi me i onaj koji zna da je sve predodređeno, a ipak tuguje za izgubljenim. Čudan je i onaj što zna za polaganje računa, a ipak gomila blago. Čudim se i onom koji zna za Vatru i još uvijek griješi. Čudi me i onaj koji je čvrsto spoznao Allaha, a spominje drugog. I onaj što spoznade džennet a odmara se na ovom svijetu. I onaj ko zna da mu je šejtan neprijatelj, a ipak mu se pokorava."

Pitan je Alija ﷺ: "Šta je teže od neba, prostranije od zemlje, bogatije od mora, tvrđe od kamena, toplije od vatre, hladnije od zemherira[34] i gorče od otrova."
"Potvora nevinih - odgovori Alija - teže je od neba. Istina je prostranija od zemlje. Srce zadovoljno malim je bogatije od mora. Srce dvoličnjaka je tvrđe od kamena. Vladar - tiranin je vreliji od vatre. Potreba za opakim čovjekom je hladnija od zemherira, a strpljivost je gorča od otrova

(rečeno je da je prenošenje tuđeg govora gorče od otrova)."

Vjerovjesnik ﷺ je kazao:

"Dunjaluk je kuća beskućnika i blago siromaha. Radi njega se bogati onaj ko pameti nema i zanima se njegovim strastima ko razuma nema. Radi njega se kažnjava onaj što znanja nema, na njemu zavidi ko razuma nema i zbog njega se trudi onaj ko u sebi nema čvrstog vjerovanja."

Prenosi Džabir ibn Abdullah El-Ensari ﵁ da je Vjerovjesnik ﷺ rekao:

"Nije prestao Džibril da me savjetuje o komšiji sve dok ne pomislih da će ga učiniti mojim nasljednikom. Savjetovao me je o ženama da sam pomislio da će zabraniti razvod; i o robovima, tako da pomislih da će odrediti rok njihovog oslobađanja; i o čišćenju zuba da pomislih da će to postati farz. Savjetovao me je i o namazu u džematu tako da pomislih da Allah neće primiti namaz osim u džematu. Govorio mi je i o noćnom namazu, da pomislih da nema spavanja noću i savjetovao me je o spominjanju Allaha toliko da pomislih da ne koristi nikakav govor u kome nema Njegovog spomena."

Vjerovjesnik ﷺ je rekao:

"Sedam osoba neće pogledati Allah na Sudnjem danu, niti će ih očistiti, i uvest će ih u vatru:
Ko vrši i nad kojim se vrši homoseksualni akt, onaj ko onaniše, ko opći sa životinjama, onaj što vrši analni odnos sa ženom, ko oženi ženu i pastorku, ko učini blud sa ženom komšije i ko uznemiri svog komšiju dok ga ovaj ne počne proklinjati."

I rekao je također ﷺ:

"Šest ljudi su šehidi, pored onog ko pogine na Allahovom putu: onaj koji umre od bolesti trbuha, utopljenik, bolesnik od upale pluća, bolesnik od kuge, ko nastrada u požaru,

ko ostane ispod ruševina, i žena koja umre na porođaju takođe je šehid."

Ibn Abbas je ﷺ *kazao:*

"Pravo pametnog je da izabere sedam stvari pored drugih sedam: siromaštvo pored bogatstva, slabost pored moći, skromnost pored oholosti, glad kraj sitosti, tugu kraj radosti, niži sloj nad višim i smrt pred životom."

Sedma glava
OSMOČLANE IZREKE

Rekao je Poslanik ﷺ:

"Osam stvari se ne može zasititi drugim osam: oko gledanja, zemlja kiše, žena muškarca, učenjak nauke, onaj koji pita pitanja, pohlepnik sakupljanja, more vode, niti se vatra može zasititi drva."

Ebu Bekr Es-Sidik رضي الله عنه je kazao:

"Osam stvari je ukras drugim osam: poštenje je ukras siromaštva, zahvalnost je ukras blagostanja, strpljivost je ukras nevolje, često plakanje je ukras strahopoštovanja, dobrodušnost ukrašava znanje, poniznost učenika, nespominjanje učinjenog djela je ukras dobročinstva, a skrušenost ukras namaza."

Omer رضي الله عنه kazao je:

"Ko ostavi pretjeran govor, data mu je mudrost. Ko ostavi

pretjerano (nedozvoljeno) gledanje, dato mu je skrušeno srce. Ko ne pretjeruje u jelu, data mu je slast obožavanja. Ko se ne smije previše, poklonjen mi je strah (od Boga). Ko ostavi šalu dobiće otmjenost. Ko napusti ljubav prema dunjaluku dobiće ljubav prema ahiretu. Ko napusti zanimanje tuđim manama otvoriće mu se oči ka ispravljanju svojih. Ko se ostavi istraživanja Allahovoe kakvoće[35] biće sačuvan od licemjerja."

Osman رضي الله عنه *je kazao:*

"Osam je znakova spoznajnika
Njegovo srce je stalno sa strahom i nadom; na njegovom jeziku su uvijek pohvala i zahvalnost; oči su mu pune stida i suza; a njegova želja je napuštanje i zadovoljstvo[36]."

Alija رضي الله عنه *je rekao:*

"Nema koristi od namaza bez skrušenosti. Nema koristi od posta bez ostavljanja ružnih riječi. Beskorisno je čitanje Kur'ana bez razmišljanja. Nema koristi od nauke bez bogobojaznosti, niti od imetka u kome nema darežljivosti. Nije korisno bratstvo koje se ne čuva, niti blagodat kojoj nema trajanja, niti je korisna dova u kojoj nema iskrenosti."

Osma glava
DEVETOČLANE IZREKE

Poslanik ﷺ je rekao:

"Objavio je Uzvišeni Allah Musau, sinu Imranovu, u Tevratu da je korijen svih grješaka u oholosti, zavisti i pohlepi, a da je iz njih izniklo šest, te ih postade devet. Tih šest zala su: sitost, spavanje, odmor, ljubav prema novcu, tražiti od nekoga zahvalu i pohvalu i želja za vlašću."

Ebu Bekr Es-Sidik ﷺ *je kazao:*

"Tri su vrste robova (abida) i svaka od tih vrsta ima svoje znake raspoznavanja. Jedni obožavaju Allaha iz straha, drugi Ga obožavaju radi molbe, a treći Ga obožavaju iz ljubavi. Prva vrsta robova ima tri znaka: omalovažava sebe, vidi malobrojnim svoja dobra djela, a loša smatra mnogobrojnim.
Druga vrsta ima takođe tri znaka: uzor je ljudima u svim pri-

likama, oni su najdarežljiviji ljudi na svijetu, i imaju najljepše mišljenje o Allahu od svih stvorenja.
Tri su obilježja i trećoj grupi: daje ono što voli i ne obazire se kada obraduje svoga Gospodara, čak grdi sebe u toj situaciji, i uvijek je pokoran Vođi svome u naredbama i zabranama njegovim."

Kazao je Omer ﷺ:

"Šejtan ima devet potomaka: Zelitun, Vesin, Lekus, E'van, Heffan, Murre, Musevvit, Dasim i Velihan.
Zelitun gospodari čaršijama i po njima zabada svoje zastave. Vesin upravlja nesrećama, a E'van vladarima. Heffan gospodari pićem, a Murre se brine o frulama. Lekus druguje s idolopoklonicima, a Musevvit stavlja vijesti u usta ljudi, koji ne znaju njihovu osnovu. Dasim boravi po kućama, pa kada čovjek dođe i ne nazove selam ukućanima i ne spomene Allahovo ime na ulazu, dešava se svađa među supružnicima koja dovodi do razvoda, ljutnje ili tuče. Velihan unosi sumnju čovjeku u njegov abdest, namaz i ibadete."

Rekao je Osman ﷺ:

"Ko bude klanjao pet dnevnih namaza i bude ustrajan u tome, Allah će ga udostojiti s devet počasti:
Voljeće ga, tijelo će mu biti zdravo, meleki će mu biti čuvari, berićet će mu ući u kuću, na licu će mu biti znak dobrih ljudi, Allah će mu učiniti srce blagim, i proći će Pravim putem poput svijetle munje. Allah će ga sačuvati od vatre, i staviće ga u blizinu onih za koje nema straha niti se oni žaloste."

Alija ﷺ *je kazao:*

"Čovjek plače iz tri razloga:
Prvo: iz straha od kazne Uzvišenog Allaha,
drugo: iz straha da ne izazove gnjev,
i treće: iz bojazni da će biti odvojen od svojih.
Prvi razlog iskupljuje grijehe, drugi čisti mane, a treći daje pri-

jateljstvo i zadovoljstvo voljenog.
Plod iskupa grijeha je spas od kazne, plod čišćenja mana je vječno uživanje i visoki stepen (na Budućem svijetu), a plod prijateljstva i zadovoljstva voljenog donosi radosnu vijest od Allaha, zadovoljstvo Njegovim viđenjem, posjetom meleka i uvećanje blagodati."

Deveta glava

DESETOČLANE IZREKE

Allahov Poslanik ﷺ je rekao:

"Čistite zube, jer u tome ima deset koristi:
To je higijena za usta, radost za Gospodara; srdi šejtana, to voli Gospodar i čuvari (meleki), ojačava desni, otklanja pljuvačku, osvježava dah, gasi gorčinu, izoštrava vid, uklanja ružan zadah iz usta i to je od sunneta." Zatim reče : "Namaz uz čišćenje zuba bolji je nego sedamdeset namaza bez toga."

Rekao je Ebu Bekr Es-Sidik رضي الله عنه:

"Svaki rob koga je Allah obdario sa deset osobina spašen je od svih nesreća i zaraza, svrstan u stepen Bogu bliskih i uzdignut na stupanj bogobojaznih.
Prva od tih osobina je stalna iskrenost, a sa njom skromno srce.
Druga je strpljivost potpuna, a sa njom zahvalnost stalna.
Treća je stalno siromaštvo a sa njom zuhd prisutan.

Četvrta: neprekidno razmišljanje a sa njim prazan stomak.
Peta: stalna tuga i s njom strah povezan.
Šesta: stalan trud uz skrušeno tijelo.
Sedma: neprekidna blagost sa prisutnim rodbinskim vezama.
Osma: stalna ljubav uz stid.
Deveta: korisna nauka sa stalnom razbiritošću (dobročinstvom).
Deseta: stalan iman, a sa njim zdrav razum."

Rekao je Omer ﷺ:

"Deset stvari ne vrijedi bez drugih deset:
pamet bez poštenja,
dobročinstvo bez znanja,
uspjeh bez pribojavanja,
vladar bez pravednosti,
plemstvo bez vaspitanja,
sreća bez sigurnosti,
bogatstvo bez darežljivosti,
siromaštvo bez zadovoljstva s malim,
visoko mjesto bez skromnosti,
niti borba bez Allahove pomoći."

Rekao je Osman ﷺ:

"Deset stvari zanemarujem:
Učenjaka za kojeg se ne pita, nauku po kojoj se ne radi, ispravno mišljenje koje niko ne prihvata, oružje koje se ne koristi, džamija u kojoj se ne klanja, mushaf iz kojeg se ne uči, blago iz kojeg se ne udjeljuje, konja koji se ne jaše, nauku o zuhdu kod onoga koji želi ovaj svijet, i dug život kod čovjeka koji se ne sprema za Put."

Alija ﷺ je kazao:

"Nauka je najbolje nasljedstvo, vaspitanost najbolja osobina, svijest o Bogu najbolja oprema. Pokornost Bogu je najveći imetak, lijepo djelo najbolji vodič, a lijepo ponašanje najbolji drug. Blagost je najbolji pomoćnik, zadovoljstvo malim je najveće bogatstvo, sreća najbolja služavka, a smrt je najbolji

odgajatelj."

Rekao je Alejhisselam:

"Desetorica iz ovoga ummeta su nevjernici u Uzvišenog Allaha, iako misle da su vjernici. To su:
bespravni ubica,
sihirbaz,
čovjek koji toleriše nemoral svoje porodice,
onaj koji ne daje zekat,
onaj ko pije alkohol,
čovjek koji je bio obavezan izvršiti hadž, a nije ga izvršio, zatim
onaj koji hrli u grijehe,
kupac oružja od ratnika,
onaj koji vrši analni odnos sa ženom,
i čovjek koji oženi blisku rođaku (onu koja je Kur'anom zabranjena). Ko smatra ove stvari dozvoljenim, nevjernik je."

I rekao je

"Nijedan rob na nebu i zemlji neće biti vjernikom dok ne postane darežljiv, a neće biti darežljiv dok ne bude vjernik, a neće biti vjernik dok narod ne bude miran od njegovih postupaka i govora, i dok ne postane učen. Neće biti učen ako ne radi po tome što zna, a neće to postići dok ne postane zahid. Neće postati zahid sve dok ne bude pobožan, a neće biti pobožan dok ne bude skroman. Neće biti skroman sve dok ne spozna svoje vrijednosti, a neće spoznati svoje vrijednosti sve dok ne bude pametno govorio."

Rečeno je da je Jahja ibn Muaz Er-Razi (Allah mu se smilovao) ugledao islamskog pravnika (fekiha) željnog ovog svijeta, pa mu reče:

"O nosioče nauke i Tradicije Poslanika (sunneta)!
Vaši dvori su kajserijski[37], a kuće kisrijske[38] Stanovi su vam karunski[39], a kapije talutske[40] Vaša odjeća je golijatska, a vaši putevi (mezhebi) šejtanski. Vaša čeljad su poput maridijske[41], vaša vlast je faraonova, vaše suđenje je pretpostavljeno ovom

svijetu, puno je prevara i mita, a vaša smrt je džahilijjetska[42], pa gdje je pravac Muhammeda a.s.?"
Zatim je dodao:
"O ti, koji raznovrsnim riječima Gospodara moliš,
I dom svoj u kući mira tražiš,

Koji odlažeš pokajanje godinu za godinom,
Ne vidim da si ti, čovječe, prema sebi pravedan.

Da si, neodgovoran, svoj dan postom ispunio,
I svoju noć produžio namazom.

Na malo hrane i vode se ograničio,
Bio bi uglednom položaju najpreči.

I velikoj milosti Gospodara stvorenja,
I najvećem zadovoljstvu Uzvišenog, Darežljivog."

Jedan mudrac je rekao:

"Allah, Hvaljeni i Uzvišeni, mrzi deset osobina kod deset osoba: škrtost kod bogatih, oholost kod siromašnih, pohlepu kod učenjaka, manjkavost stida kod žena, ljubav prema ovome svijetu kod staraca, lijenost u mladića, nepravednost u vladara, kukavičluk kod boraca, umišljenost u zahida i dvoličnost kod pobožnih."

"Najljepše blagostanje se ogleda u deset stvari - kaže Poslanik - pet su na ovom svijetu, a pet na budućem. Ovosvjetske su: nauka, pobožnost, halal zarada, strpljenje u nedaćama, zahvalnost na blagodatima. Onosvjetske su da će Melek smrti doći sa milošću i blagošću, zatim ga neće prestrašiti Munker i Nekir u grobu, biće siguran na Sudnjem danu, izbrisana će biti njegova loša djela, a primljena dobra, proći će preko Sirata kao blještava munja, i ući će u Džennet u miru."

Ebul-Fadl, (Allah mu se smilovao), je kazao:

"Allah je svoju knjigu nazvao sa deset imena, ona su: Kur'an, Furkan[43], Knjiga, Objava, Uputa, Svjetlost, Milost, Lijek, Duh, i Opomena. Kur'an, Furkan, Knjiga i Objava, su poznati. A o Uputi, Svjetlosti, Milosti i Lijeku je rekao Allah "O ljudi, već vam je stigla poruka od Gospodara vašega i lijek za vaša srca i milost vjernicima."[44] "A od Allaha nam dolazi Svjetlost i Knjiga jasna."[45] A o Duhu kaže: "Isto tako smo ti Mi poslali Duha od nas."[46] O Opomeni kaže: "A tebi objavljujemo Opomenu da bi objasnio ljudima."[47]

Rekao je Lukman svome sinu:

"Sine moj, mudrost je činiti deset stvari:
Oživljavati mrtvo srce,
Sjediti sa siromašnima,
Bježati od sijela vladara,
Ukazivati čast bijednicima,
Oslobađati robove,
Strancu obezbijediti stan,
Pukog siromaha zadovoljiti,
Čestitima uvećati čast,
A gospodi gospodstvo.
Mudrost je vrednija od blaga, ona je zaštita je od straha, oprema za borbu, i imetak u zaradi. Ona je zaštitnik kada zadesi strah, vodič kada se izgubi vjera u dušu i ona pokriva kada odjeća to ne može uraditi."

Jedan mudrac je rekao:

"Na pametnom je, kada se pokaje, da se drži deset stvari: da traži oprost jezikom, srcem da se pokaje, tijelom da se izvuče iz grijeha, da čvrsto odluči da se ne vrati grijehu, da voli ahiret, mrzi dunjaluk, manje govori, manje jede i pije da bi uštedio vrijeme za nauku i ibadet, i da manje spava. Kaže Uzvišeni: - Noću su samo malo spavali a u paskozorje oprost od grijeha molili."

čašu zahvalnosti, osvježi lepezom nade i na kraju posrči kašikom zahvale. Ako zaista budeš ovo uradio, bićeš sačuvan od svake bolesti na ovom i budućem svijetu."

Rečeno je da je neki vladar sakupio pet učenjaka i mudraca i naredio da svaki kaže po jednu mudrost, na što oni rekoše po dvije, i na kraju ispade deset mudrosti. Reče prvi:

"Strah od Stvoritelja je sigurnost, ne bojati se od njega je kufr (nevjerovanje). Ne osjećati strah od stvorenja je sloboda, a strah od njih je robovanje."
Kaza drugi:
"Ko traži od Allaha bogatstvo, neće mu siromaštvo smetati. Odustajanje od toga je siromaštvo pored kojeg nikakvo bogatstvo ne koristi."
Treći reče:
"Bogatstvu srca ne šteti prazna torba, a siromaštvu srca ni prepuna torba ne može pomoći."
Reče četvrti:
"Bogatstvo srca i darežljivost mogu samo uvećati bogatstvo, dok siromašno srce i bogata torba neće uvećati ništa osim siromaštva."
Peti kaza:
"Uzimanje mrvice dobra je bolje od ostavljanja krupnog zla; a napustiti sva zla je bolje od napuštanja male količine dobra."

Ibn Abbas ﷺ *prenosi da je Vjerovjesnik* ﷺ *rekao:*

"Deset vrsta ljudi iz mog ummeta neće ući u džennet osim ako se pokaju, a oni su: kallaun, džejjuf, kattat, debbub, dejjus, vlasnik artabe, vlasnik kube, utull, zenim i onaj koji ne sluša roditelje."
Upitaše ga: Ko je kallaun?
- Onaj koji se ulizuje vladarima odgovori.
- Ko je džejjuf?
- Pljačkaš grobova.
- Ko je kattat?
- Onaj koji prenosi šta je ko rekao.
- Ko je debbub?